

Ett autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle för alla

Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s
strategi 2022–2026

Ett autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle för alla

Delegationen för
medborgarsamhällspolitik KANE:s
strategi 2022–2026

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Publication distribution**Institutional Repository
for the Government
of Finland Valto**

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Publication sale**Online bookstore
of the Finnish
Government**

vnjulkaisumyynti.fi

Delegation för
medborgarsamhällspolitik

Justitieministeriet

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-400-382-7

ISSN pdf: 2490-208X

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2022 Finland

Ett autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle för alla Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s strategi 2022–2026

Justitieministeriets publikationer, Verksamhet och förvaltning 2022:4		Tema	Verksamhet och förvaltning
Utgivare	Justitieministeriet		
Redigerare	Maria Wakeham-Hartonen, Liisa Männistö, Justitieministeriet		
Utarbetad av	Delegationen för medborgarsamhällspolitik		
Språk	svenska	Sidantal	31
Referat	<p>Medborgarsamhällspolitiken inverkar särskilt på verksamhetsförutsättningarna för det civila samhället, på förverkligandet av rätten till medborgardelaktighet och på hur öppen förvaltningen är och hur växelverkan fungerar. Dessa ska utvecklas strategiskt och över valperioderna. Ett starkare civilt samhälle bidrar till genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling och stöder den finska demokratipolitikens mål.</p> <p>Syftet med denna strategi är att belysa förändringsområden och målsättningar som gäller medborgarsamhällets nuläge och framtid. Främjandet av dessa utgör kärnan i delegationens för medborgarsamhällspolitik KANE:s arbete under de närmaste åren.</p> <p>De tidigare delegationernas verksamhet och idéerna som samlats in av KANE:s medlemmar för att skapa strategin har fungerat som vägvisare, liksom också olika omfattande utvärderingar, undersökningar och diskussioner om medborgarsamhällets status.</p>		
Nyckelord	demokrati, medborgarsamhälle, medborgarorganisationer, föreningar		
ISBN PDF	978-952-400-382-7	ISSN PDF	2490-208X
Ärendenr.	VN/13753/2021		
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-382-7		

Autonominen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta kaikille Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn strategia 2022–2026

Oikeusministeriön julkaisu, Toiminta ja hallinto 2022:4		Teema	Toiminta ja hallinto
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Toimittaja/t	Maria Wakeham-Hartonen, Liisa Männistö, oikeusministeriö		
Yhteisötekijä	Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	31
Tiivistelmä	<p>Kansalaisyhteiskuntapolitiikka vaikuttaa erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten toimivuuteen, osallistumisoikeuksien toteutumiseen sekä hallinnon avoimuuteen ja vuorovaikutteisuuteen, joita tulee kehittää strategisesti ja ylivaalikautisesti. Kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen tukee YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista samoin kuin suomalaisen demokratia-politiikan tavoitteita.</p> <p>Tämän strategian tarkoituksena on kirkastaa kansalaisyhteiskunnan tilaa ja tulevaisuutta koskevat muutosalueet ja tavoitteet, joiden edistäminen muodostaa kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn työn ytimen tulevina vuosina.</p> <p>Polkua on viitoittanut aiempien neuvottelukuntien toiminta ja tämän strategian luomiseksi KANEn jäsenistöltä kerätyt ideat sekä erilaiset laajat kansalaisyhteiskunnan tilaa koskevat arvioinnit ja tutkimukset ja keskustelut.</p>		
Asiasanat	demokratia, kansalaisyhteiskunta, kansalaisjärjestöt, yhdistykset		
ISBN PDF	978-952-400-382-7	ISSN PDF	2490-208X
Asianumero	VN/13753/2021		
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-382-7		

Innehåll

Förord	7
1 Inledning	9
2 KANE:s syfte och uppgift	10
3 Förändringar i omvärlden som utgör bakgrunden till KANE:s strategi	12
Det autonoma civila samhället och demokratin behöver varandra.....	13
Nya former och utmaningar för delaktighet.....	14
Rörlighet och samarbetsförmåga är organisationernas superkrafter	15
4 KANE:s huvudmål för 2022–2026 och genomförande av KANE:s strategi	17
Trygga och stärka autonomi och livskraften hos föreningar och andra aktörer i det civila samhället.....	17
Utveckla partnerskap och växelverkan mellan förvaltningen och det civila samhället.....	18
Främja allas jämlika möjligheter att delta	19
Källor	21
Bilagor	22
Bilaga 1: KANE:s sammansättning 2022–2026 (1.9.2022).....	22
Bilaga 2: KANE:s kommunikationsplan 2022–2026.....	25

FÖRORD

Den fjärde mandatperioden (2022–2026) för delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE inleds i en situation karaktäriseras av snabba, oförutsedda nationella och internationella förändringar. Det civila samhällets verksamhetsförutsättningar och förväntningarna som riktas mot det förändras, liksom också dess verksamhetssätt och dynamik. Det verkar vara svårt att förutse hur snabb förändringen är och vilka verkningar den får. I omvärlden som förändras och i de många kriserna betonar delegationens nya strategi rollen av ett autonomt och livskraftigt civil samhället som inkluderar alla i en fungerande demokrati. Målsättningarna är i linje med den föregående delegationens (2017–2022) mål, vilket betonar värderingarna och långsiktigheten i medborgarsamhällspolitiken.

Det livskraftiga civila samhället syns och hörs också i beslutsfattande. KANE ser dialogen och samarbetet mellan förvaltningen och det civila samhället som allt viktigare. Båda ska främjas på alla plan – lokalt, regionalt och nationellt. När välfärdsområdena nu inleder sin verksamhet är det särskilt viktigt att identifiera aktörerna i det civila samhället både inom välfärdsområdena och i kommunerna. När understödssystemen för offentlig finansiering förnyas ska den centrala principen vara att förstärka organisationernas autonomi, livskraft och delaktighet.

Ökad delaktighet betyder en förändring av verksamhetssättet också inom det civila samhället. Aktörerna i det civila samhället har en viktig roll i att lyfta fram nya grupper och låta dem komma till tals, särskilt personer i utsatt ställning och i marginaliserade grupper, både i förhållande till förvaltningen och inom det civila samhället. Ett äkta mångstämmigt, autonomt och livskraftigt civilt samhället stärker kriställigheten i hela samhället.

KANE:s strategi utarbetades på ett interaktivt sätt, och delegationen godkände strategin vid sitt möte i juni 2022. Strategin publiceras samtidigt som de mål för regeringsprogrammet som KANE berett, eftersom de båda stödjer varandra. Det civila samhället är av tradition starkt i Finland, och vi måste se till att det har verksamhetsförutsättningar också i framtiden. Samhälleliga förändringar skapas tillsammans som en summa av gemensamma aktioner, men de förutsätter också tid och resurser.

Kristiina Kumpula,
generalsekreterare, Finlands Röda Kors,
Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s ordförande

Oktober 2022

1 Inledning

Medborgarsamhällspolitiken inverkar särskilt på verksamhetsförutsättningarna för det civila samhället, på förverkligandet av rätten till medborgardelaktighet och på hur öppen förvaltningen är och hur växelverkan fungerar. Dessa ska utvecklas strategiskt och över valperioderna. Ett starkare civilt samhälle bidrar till genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling och stöder den finska demokratipolitikens mål.

Syftet med denna strategi är att belysa förändringsområden och målsättningar som gäller medborgarsamhällets nuläge och framtid. Främjandet av dessa utgör kärnan i delegationens för medborgarsamhällspolitik KANE:s arbete under de närmaste åren.

De tidigare delegationernas verksamhet och idéerna som samlats in av KANE:s medlemmar för att skapa strategin har fungerat som vägvisare, liksom också olika omfattande utvärderingar, undersökningar och diskussioner om medborgarsamhällets status.¹

¹ Ruuskanen, Jousilahti & Faehnle (2020). [Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna](#); Europeiska kommissionen (2021). [Rapporten om rättsstatsprincipen 2021](#); OECD (2021). [Civic Space Scan on Finland](#)

2 KANE:s syfte och uppgift

Delegation för medborgarsamhällspolitik² (KANE), som finns i anslutning till justitieministeriet, tillsätts av statsrådet för fyra år i sänder. Delegationen har till uppgift att främja växelverkan mellan det civila samhället och myndigheterna och att förbättra det civila samhällets verksamhetsförutsättningar.

KANE:s uppgifter enligt statsrådets förordning (269/2007) är:

- 1) främja samarbetet och växelverkan mellan medborgarsamhället och myndigheterna,
- 2) följa förändringarna i medborgarsamhällets omvärld samt i anslutning till detta utvecklingen inom Europeiska unionen och internationellt,
- 3) ta initiativ och lägga fram förslag samt yttra sig i syfte att utveckla delområden av vikt för medborgarsamhällspolitiken,
- 4) bedöma ministeriernas strategier för medborgarorganisationerna och praxis vid offentliga utfrågningar,
- 5) följa med att den offentliga maktens beslut i fråga om medborgarorganisationerna är samstämmiga och förutsebara samt ta initiativ i syfte att utveckla samstämmigheten och förutsebarheten,
- 6) ta initiativ i anslutning till Finlands nationella och internationella handlingslinje beträffande medborgarorganisationer,
- 7) starta utrednings-, undersöknings- och utvecklingsprojekt, främja forskningsverksamhet och utnyttjandet av forskningsresultat samt informera om resultaten av projekt- och undersökningar.

² Statsrådets förordning om en delegation för medborgarsamhällspolitik (269/2007) samt ändring av 3 § i förordningen (1285/2011).

Delegationen består av företrädare för det civila samhället, forskning, näringsliv, ministerier och andra myndigheter. Statsrådet tillsatte delegationen för dess fjärde fyraåriga mandatperiod den 27 januari 2022³. Delegationens ordförande är Kristiina Kumppula, generalsekreterare för Finlands Röda Kors och vice ordförande är Virpi Dufva, verksamhetsledare för Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry.

³ Statsrådets förordning om en delegation för medborgarsamhällspolitik för mandatperioden 27.1.2022-26.1.2026 (OM/2022/5).

3 Förändringar i omvärlden som utgör bakgrunden till KANE:s strategi

- Globala megatrender (t.ex. åldrande, större mångfald bland befolkningen, skillnader mellan regionerna, digitalisering);
- Globala kriser (klimatkrisen, förlusten av biologisk mångfald, coronapandemin, kriget i Ukraina);
- Starkare auktoritära regimer och instabilitet i världen, försvagade demokratier, inskränkningar av det civila samhället och autonomi;
- Ökade motsättningar och polarisering, starkare misstroende mot att lösa problem i politiska system;
- Ökning av cyberhot och felaktig information;
- Förändrad medborgarverksamhet, ökning av informell verksamhet på webben;
- Ökad mångfald i det civila samhället, starkare individualisering;
- Oförutsägbar offentlig finansiering av organisationer och ökad styrning från finansiärernas sida;
- Starkare betoning av krav på ansvarsfull verksamhet (öppenhet, redovisningsskyldighet, icke-diskriminering) också i fråga om det civila samhället;
- Ojämlighet i fråga om delaktighet, utbredd utanförskap på flera områden.

Det autonoma civila samhället och demokratin behöver varandra

Betydelsen av ett autonomt⁴ och livskraftigt civilt samhälle betonas i en fungerande demokrati, eftersom det civila samhället är en motkraft mot auktoritära och instabila regimer i världen genom att betona liberal demokrati och en fungerande rättsstat. Det civila samhället mår bra i en demokratisk rättsstat. Samtidigt förstärks demokratin av dess kritiska, mångsidiga verksamhet som skapar ny information. Det finska samhällets styrka är ett fungerande samarbete mellan det civila samhället och förvaltningen, vilket grundar sig på erkännande av organisationernas autonomi. Genom samarbete kan också nya sätt att främja demokratin skapas.

I internationella jämförelser ligger Finland i topp i fråga om demokrati och rättsstatsprincipen och i undersökningar som mäter de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, och lagstiftningen som gäller dessa anses vara högklassig. Det civila samhället tillstånd är öppet. Förtroende för myndigheter och det civila samhället är fortsättningsvis högt i Finland, även om det varierar i olika befolkningsgrupper.⁵ Marginalisering och diskriminering av olika befolkningsgrupper ska förebyggas genom att förstärka möjligheterna till delaktighet och säkra att alla är med i samhället och utvecklingen.

De flesta organisationer upplever att de har en öppen kontakt för dialog och verksamhet med myndigheter och beslutsfattare. Företrädare för mindre organisationer upplever oftare än de som företräder stora organisationer att de saknar möjlighet att vara delaktiga och påverka. Till exempel i fråga om miljölagstiftningen är det enligt undersökningar viktigt att veta när man kan påverka för att man ska ha verkliga möjligheter att göra det.⁶ Transparens i politiska processer och partnerskap samt ökad delaktighet i rätt tid anses vara nödvändiga. Till exempel OECD rekommenderar att Finland ska etablera dialogen mellan förvaltningen och medborgarna för att förstärka allmänhetens förtroende, öka öppenheten i förvaltningen och beslutsfattandet, utveckla processer för deltagande och påverkan och involvera allmänheten i beredningen av alternativ i politiken.

⁴ Begreppet organisationernas autonomi syftar vanligen på den rättsliga grunden för ideella förenings verksamhet, föreningsfriheten, som har en nära koppling till autonomi, föreningsarnas rätt att besluta om innehållet i sina stadgar och att själva fatta sina beslut (Halila, 2016).

⁵ [CivicusMonitor](#) (19.1.2022)

⁶ Viljanen et al (2014). [Hur genomförs de grundläggande rättigheterna till miljön?](#) Miljöministeriet, Tammerfors universitet och Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti (Arktiska institutet för miljö- och minoritetsrättigheter); [CivicusMonitor](#) (19.1.2022)

Man är orolig för det civila samhällets tillstånd också i Europa. Europeiska kommissionen, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter och Civicus har tagit upp olika problem som medborgarorganisationerna står inför. Problemen gäller till exempel förenings-, mötes- och yttrandefrihet, hot som drabbar medborgaraktörer och de resurser, som finansiering, som står till förfogande. Flera aktörer ser också inverkningarna av kolonialismen och oupplöst rasism som en barlast för Europa. Coronaviruspandemin ses ha stärkt vissa trender som minskar demokrati och delaktighet så att individernas demokratiska rättigheter och friheter har begränsats.⁷

Nya former och utmaningar för delaktighet

I Finland är det civila samhället vidsträckt och stabilt. Organisationerna fungerar som central arena för delaktighet och påverkande. Organisations- och frivilligverksamhet ökar människornas välbefinnande på många sätt. En minskning av det aktiva deltagandet av medlemmar i traditionella organisationer har iakttagits redan en längre tid samtidigt som kortvarigt och punktmässigt deltagande, framför allt över nätet, och påverkande har ökat. Även om äldre personer har allt bättre funktionsförmåga, kan den digitala klyftan leda till bristande delaktighet.

En av utmaningarna för det finländska civila samhället har att göra med att delaktigheten samlas hos redan tidigare aktiva personer.⁸ Polarisering, utslagning i flera generationer och ansamling av bristande delaktighet leder till utanförskap för befolkningsgrupper och delar av dem även i det civila samhällets verksamhet. Det är en komplex utmaning, som berör flera politikområden, och för att svara mot den behövs förvaltningsöverskridande samarbete och strukturer som beaktar olika aktörer och deras möjligheter till delaktighet.

I fråga om anhopningen av delaktighet är det också fråga om en anhopning av kunskaper som gäller det civila samhället. En förstärkning av kunskaperna om demokrati, de mänskliga rättigheterna och av mediefostran borde regelmässigt vara en del av arbetet med läroplanerna i skolor och läroanstalter och av samarbetet mellan skolor och det civila samhället.

⁷ 7 FRA (2021). [Protecting civic space in the EU](#); Europeiska kommissionen (2020). [EU:s handlingsplan för demokrati](#).

⁸ t.ex. Grönlund & Wass red. (2016). [Det politiska deltagandets mångfald Riksdagsvalsundersökning 2015](#)

För att kunna beakta demokrati, delaktighet, samtal och verksamhetsförutsättningarna för medborgarsamhället samt öka förtroendet krävs ledarskap som har som målsättning att skapa utrymme och uppmuntra till att bygga förtroende. Det ökar också behovet av växelverkan mellan förvaltningen och det civila samhället.

När diskussionen allt mer förs över nätet sker den allt oftare mellan personer som är av samma åsikt, vilket minskar förståelsen mellan olika grupper. Fientligt tal, ofta också anonymt, ökar, liksom risken för missförstånd och känslan av osäkerhet, vilket kan inverka på hur meningsfull delaktigheten känns. Det kan vara svårt att skilja korrekt information, som är viktigt för en konstruktiv dialog, från felaktig information, om mediekunskapen och den digitala kompetensen är bristfällig. Multivokaliteten i organisationer står också inför utmaningar. Därmed är medborgarsamhällspolitikerna även en åtgärd för att försvara konstruktiv dialog och yttrandefrihet samt för att bekämpa hat-språk och rasism.

Rörlighet och samarbetsförmåga är organisationernas superkrafter

I de finländska medborgarorganisationernas omvärld sker flera kraftiga och samtidiga förändringar som kräver dialog, rörlighet, kunskap och samarbete. De senaste årens stora samhällshändelser, förändringar och kriser har visat vilken central roll aktörerna i det civila samhället har för att stärka resiliensen, kanalisera delaktigheten och för att stödja och komplettera myndigheternas verksamhet. Det civila samhället har dessutom visat sin förändringsförmåga (bl.a. det digitala språnget under coronatiden). Organisationernas samarbete med myndigheter för krisberedskap och för agerande i kriser fungerar också bra.

Även om det civila samhället och organisationernas betydelse för en fungerande demokrati ökar, sker det enligt undersökningar en professionalisering i organisationsfältet och föreningsverksamheten leds allt oftare enligt verksamhetslogiken för den privata och offentliga sektorn.⁹ I och med att logikerna för den privata och den offentliga sektorn börjar ersätta verksamheten som grundar sig på frivillighet och medlemsdemokrati försvagas organisationernas speciella karaktär i medborgarsamhället. Osäkerheten i fråga om nivån på organisationernas offentliga finansiering och framtiden i de politiska konjunkturerna gör verksamheten osäkrare och mer oförutsägbart. Detta kan för sin del öka organisationernas professionalisering och hybridisering. Globalt kan man se att organisationernas finansiering och styrningen av den strävar efter att

⁹ Ruuskanen, Jousilahti & Faehnle (2020). [Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna](#).

instrumentalisera och politisera verksamheten i det civila samhället för att genomföra myndigheternas beslut och förbigå det civila samhällets autonomi.

Vid sidan om globala megatrender och -kriser gäller förändringarna på nationell nivå, till exempel social- och hälsovårdsreformen, övergången till den nya verksamhetsmodellen för verksamhet som finansieras genom intäkter från penningspel och utvecklingen av statsunderstöd. Ändringarna och lagberedningen borde granskas också med tanke på organisationernas autonomi och livskraft: vilka konsekvenser har ändringarna för friheten att bedriva verksamhet och på vilket sätt skyddar och tryggar myndigheterna organisationernas autonomi. Samtidigt befinner sig också organisationsverksamheten i en brytningstid som utmanar de rådande verksamhetssätten och strukturerna på inofficiella och icke-hierarkiska verksamhetssätt.

4 KANE:s huvudmål för 2022–2026 och genomförande av KANE:s strategi

KANE:S VISION 2022–2026

Ett autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle för alla

Delegationen vill försäkra sig om att Finland också i framtiden har en autonomt och livskraftigt medborgarsamhälle, där ingen lämnas efter och där man samtidigt iakttar Finlands globala ansvar och påverkar i frågan. Delegationens vision är uppgjord för 2022–2026. Delegationen fortsätter under sin mandatperiod arbetet för att nå visionen och genomföra de nedanstående huvudmålen inom ramen för god förvaltning och sina befogenheter.

KANE:s strategi kan fungera som ett verktyg för politisk konsekvens i det strategi- och programarbete som olika förvaltningsområden och samhällsaktörer utför. Samhälleliga förändringar skapas tillsammans som en summa av gemensamma aktioner, men de förutsätter också tid och resurser. Inom delegationen kräver det öppenhet och satsningar på växelverkan av var och en. Delegationens ordförande och sekreterare svarar för samordningen av strategins genomförande.

Trygga och stärka autonomin och livskraften hos föreningar och andra aktörer i det civila samhället

- **Det att motioner, expertis och en kritisk motkraft hos aktörer i det civila samhället blir hörda i förvaltningen och i beslutsprocesser är grundläggande förutsättningar för demokrati, rätt till inflytande och organisationernas autonomi.** Detta betyder att medborgarorganisationer och -aktörer inte verkställer förvaltningens beslut eller kompletterar myndigheternas verksamhet. Gemensamma värderingar och målsättningar kan gälla till exempel demokrati, rättsstatsprincipen, grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga

rättigheter, grundläggande miljö rättigheter samt främjande av välbefinnande och kulturdelaktighet.

- **I Finland borde en långsiktig målsättning för medborgarsamhällspolitiken vara att säkra organisationernas autonomi, delaktighet och livskraft.** Eftersom det civila samhällets omvärld genomgår stora förändringar, är det nödvändigt att komma överens om medborgarsamhällspolitikens målsättningar i form av en strategi, ett program eller statsrådets principbeslut så att man samtidigt säkrar resurserna och uppföljningen av åtgärderna.
- **Utgångspunkten för finansiering av medborgarsamhället är att främja medborgaraktiviteter som ett led i förstärkningen av demokrati, delaktighet och resiliens.** När reglering som gäller finansierings- och understödssystem för organisationer och reglering som gäller föreningar förnyas ska den centrala principen vara att förstärka organisationernas autonomi, livskraft och delaktighet så att projektens samverkan beaktas.
- **Det hur olika beslut som gäller det civila samhället inverkar ska identifieras bättre än tidigare i beredning och beslutfattande.** Multidisciplinär forskning, utveckling av tjänsteinnehavarnas kompetens samt omfattande växelverkan och kommunikation behövs för att främja autonomi och livskraft i det civila samhället och för att föra fram förändringar i omvärlden.

Utveckla partnerskap och växelverkan mellan förvaltningen och det civila samhället

- **Förvaltningen behöver ett kritiskt, autonomt civilt samhälle som partner och vice versa. Samarbetet ska grunda sig på partnerskap, identifiering och erkännande av de olika aktörernas roller.** Inom de nya välfärdsområdena är det viktigt att till exempel identifiera den organisationsbaserade medborgarverksamhetens roll som en förebyggande faktor som ökar delaktigheten och gemenskapens hållbarhet. Fungerande strukturer för delaktighet och växelverkan ska stödjas. Satsningar ska också göras på styrning av demokrati och delaktighet.
- **Kunskap och expertis i det civila samhället kombinerat med myndigheternas verksamhet kan som bäst skapa nya verksamhetssätt.** Medborgaraktivitet överskrider förvaltningsgränser och silon, varför också samarbetsfor-

merna ska vara överskrida förvaltningsgränser och verksamhetssätt. Den pågående reformen av social- och hälsovården samt aktörerna inom brand- och räddningsväsendet möjliggör nya former av samarbete och nya verksamhetssätt.

- **För att stärka partnerskap ska dialogen och samarbetet mellan förvaltningen och det civila samhället stärkas lokalt, regionalt och riksomfattande och så att olika befolkningsgrupper beaktas.** Medborgarorganisationsakademien¹⁰ utgör en god grund för dialogen. Genom att fördjupa och regionalisera den kan nya arbetsformer och ny förståelse skapas.

Främja allas jämlika möjligheter att delta

- **Tillämpning av samtalsdemokrati, medborgarpaneler och invånarrådsförsök och delaktighet i budgetering i större utsträckning och som en etablerad verksamhet ska främjas för att stärka det civila samhällets systematiska delaktighet på alla förvaltningsnivåer.**
- **Det är fortfarande ingen självklarhet att aktörerna i det civila samhället involveras i beredningen av beslut redan från början. Medborgaraktörerna har viktig information och kunskap om problem och hur lösningarna kan definieras och fås till stånd.** En stärkning av till exempel rättvisan i den gröna omställningen förutsätter att sådana grupper som klimatförändringarna särskilt inverkar på blir hörda. Men hörandet ska inte göras som i silon eller begränsa sig till bara vissa sektorer.
- **Verksamheten i det civila samhället kan begränsas av rädsla som väcks av ett tillspetsat diskussionsklimat och av hatspråk.** Medborgarsamhällspolitiken även en åtgärd för att försvara yttrandefrihet och bekämpa hatspråk och rasism. Stöd för olika föreningars och frivilligbaserade medborgaraktörers jämlika möjligheter att bli hörda.
- **Det är viktigt att de delaktigas grupp utvidgas och fördjupas och att de mångfaldiga rösterna i det civila samhället blir hörda. Detta betyder att nya aktörer röster och kunnande ska fås med.** Särskilt viktigt är det att främja möjligheterna att bli hörda för de grupper som är ytterst utsatta och

¹⁰ Öppen Förvaltning, Medborgarorganisationsakademi.

marginalisade. Detta kräver samarbete mellan myndigheterna och medborgaraktörerna. En starkare delaktighet utmanar också traditionella organisationer att utvidga delaktigheten till nya grupper. Det behövs strukturer som beaktar olika aktörer och deras möjligheter att vara delaktiga.

- **Organisationsverksamheten ska också förnyas för att möjliggöra medborgaraktivitet. Dessutom borde man få in olika befolkningsgrupper och nya former av påverkan i organisationsverksamheten.** Likabehandlingsplanering och miljöfrågor gäller alla organisationer oberoende av bransch. Medborgarorganisationernas roll som för hållbar utveckling på lokal nivå förutsätter gemensamma diskussioner och gemensamt beslutsfattande.
- **Delaktighet är en central fråga för demokratin och det civila samhället i hela Europa.** En förstärkning av forskning och samarbete i Europa stärker också gränsöverskridande medborgaraktivitet.

KANE:S CENTRALA VERKSAMHETSSÄTT FÖR GENOMFÖRANDET AV STRATEGIN

1. förvaltningsövergripande samarbet, stöd för samordning av medborgarsamhällspolitiken, nätverkande, erbjudande av sakkunskap och ökad information
2. främjande av forskning kring medborgarsamhällspolitik
3. kommunikation

KANE:s verksamhetssätt, till exempel årsplaneringen, stödjer genomförandet av strategin. Den tidigare delegationen rekommenderade utveckling av verksamhetssätt, och detta kan göras så att de på bästa möjliga sätt stödjer genomförandet av strategin.

En halvtidsöversyn av strategin ska utföras 2024. Då granskas bland annat hur genomförandet som helhet har framskridit och om förändringsområdena och tillhörande åtgärder fortfarande är relevanta. I halvtidsöversynen utnyttjas bland annat övriga utvärderingar och undersökningar på området.

Källor

CIVICUS – Tracking conditions for citizen action. Finland. <https://monitor.civicus.org/country/finland/> (19.1.2022)

European Union Agency for Fundamental Rights (2021) *Protecting civic space in the EU*. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/civic-space-challenges#publication-tab-0>

Europeiska kommissionen (2020) EU:s handlingsplan för demokrati. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/european-democracy-action-plan_sv

Europeiska kommissionen (2021) *Rapporten om rättsstatsprincipen 2021*. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report_sv

Grönlund, K. & Wass, H. (2016) *Det politiska deltagandets mångfald Riksdagsvalsundersökning 2015*. Justitieministeriet. Justitieministeriets publikation 28/2016. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75240>

OECD (2021) Civic Space Scan of Finland. *OECD Public Governance Reviews*. OECD Publishing, Paris. <https://www.oecd.org/gov/open-government/civic-space-scan-of-finland-f9e971bd-en.htm>

Ruuskanen, P., Jousilahti, J. & Faehnle, M. (2020) *Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna*. Statsrådets kansli. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet, Policy brief 25/2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162498/25-2020-Kansalaisyhteiskunnan%20autonomia%20haastettuna.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Statsrådets förordning om en delegation för medborgarsamhällspolitik (269/2007) samt ändring av 3 § i förordningen (1285/2011).

Statsrådets förordning om en delegation för medborgarsamhällspolitik för mandatperioden 27.1.2022–26.1.2026 (OM/2022/5).

Viljanen, J. et al (2014) *Hur genomförs de grundläggande rättigheterna till miljön?* Miljöministeriet, Tammerfors universitet och Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutti (Arktiska institutet för miljö- och minoritetsrättigheter).

Bilagor

Bilaga 1: KANE:s sammansättning 2022–2026 (1.9.2022)

Ordförande:

Kristiina Kumpula, generalsekreterare, Finlands Röda Kors

Vice ordförande:

Virpi Dufva, verksamhetsledare, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry

Medlemmar:

Niklas Wilhemsson, konsultativ tjänsteman, enhetschef, Avdelningen för demokrati och offentlig rätt, justitieministeriet (Kaisa Tiusanen, utvecklingsråd, Staben, justitieministeriet)

Kari Niemi-Nikkola, överinspektör, Ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen, undervisnings- och kulturministeriet (Anssi Pirttijärvi, planerare, Ungdoms- och idrottspolitiska avdelningen, undervisnings- och kulturministeriet)

Harri Martikainen, utvecklingsdirektör, Förvaltnings- och utvecklingsavdelningen, inrikesministeriet (Leena Seitovirta, specialsakkunnig, Förvaltnings- och utvecklingsavdelningen, inrikesministeriet)

Markus Seppelin, socialråd, Avdelningen för gemenskaper, organisationer och funktionsförmåga, social- och hälsovårdsministeriet (Elina Varjonen, specialsakkunnig, Avdelningen för gemenskaper, organisationer och funktionsförmåga, social- och hälsovårdsministeriet)

Tuija Oivo, arbetsmarknadsråd, Avdelningen för sysselsättning och fungerande marknader, arbets- och näringsministeriet (Jussi Toppila, styrningsråd, Styrningsenheten, arbets- och näringsministeriet)

Riina-Riikka Heikka, enhetschef, Utvecklingspolitiska avdelningen, utrikesministeriet (Mika Mickelsson, Ställföreträdare för enhetschefen, Kommunikationsavdelningen, utrikesministeriet)

Markku Mölläri, konsultativ tjänsteman, Kommun- och regionförvaltningsavdelningen, finansministeriet (Katju Holkeri, finansråd, enhetschef, Avdelningen för utvecklandet av statsförvaltningen, finansministeriet)

Johanna Korpi, lagstiftningsdirektör, Ledningens stöd, miljöministeriet (Heta-Elena Heiskanen, specialsakkunnig, Miljövårdsavdelningen, miljöministeriet)

Päivi Kurikka, specialsakkunnig, Strategienheten, Finlands Kommunförbund (Eero Ylinentalo, sakkunnig, Strategienheten, Finlands Kommunförbund)

Ilmari Nalbantoglu, chef för samhällsrelationer, Finlands Olympiska kommitté rf (Henrika Backlund, generalsekreterare, Finlands Svenska Idrott r.f)

Anna Munsterhjelm, verksamhetsledare, Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf (Ulla Siimes, verksamhetsledare, Centralförbundet för Barnskydd rf)

Riitta Kittilä, organisationschef, SOSTE Finlands social och hälsa rf (Oscar Ohliss, socialpolitisk sakkunnig, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf)

Rosa Meriläinen, generalsekreterare, Kultur och konstområdets centralorganisation KULTA rf. (Marita Salo, ordförande, Studiecentralerna rf)

Harri Hölttä, ordförande, Finlands naturskyddsförbund rf (Christell Åström, verksamhetsledare, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry)

Ikechukwu Ude-Chime, styrelseledamot, RASMUS - Rasismen ja muukalaispelon vastainen yhdistys ry (Tomi Timperi, generalsekreterare, Mansorganisationernas Centralförbund rf)

Annu Lehtinen, verksamhetsledare, Finlands Flyktinghjälp rf (Petri Öhman, samordnare, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry)

Ulla Nord, verkställande direktör, Allians för Societala Företag rf (Hannamari Heikkinen, utvecklingschef, Företagarna i Finland rf)

Petri Ruuskanen, universitetslektor, Jyväskylä universitet, Institutionen för samhällsvetenskaper och filosofi (Lea Rynänen-Karjalainen, verksamhetsledare, Vetenskapliga samfundens delegation)

Anne Porthén, verksamhetsledare, Kansalaisareena ry (Mauno Kumpulainen, ordförande i Vehmersalmi sockenråd, Sockenråden på landsbygden i Kuopio)

Bilaga 2: KANE:s kommunikationsplan 2022–2026

Inledning

Detta är delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s kommunikationsplan för mandatperioden 2022–2026. I kommunikationsplanen fastställs de allmänna målsättningarna, kärnbudskapen, målgrupperna, kommunikationskanalerna, metoderna och språken för KANE:s kommunikation samt ges anvisningar för den visuella kommunikationen. I planen specificeras också vilka parter som ansvarar för kommunikationens olika delområden samt vilka områden som prioriteras i resultatuppföljningen.

Målet med denna kommunikationsplan är att fastställa riktlinjerna för KANE:s kommunikation på en allmän nivå. De konkreta kommunikationsåtgärderna, tidsplanerna, ansvarspersonerna och resurserna samt indikatorerna för uppföljningen specificeras i årsplaneringen.

Mål – varför kommunicerar KANE?

Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE tjänar som ett forum för växelverkan mellan den offentliga makten, det civila samhället, näringslivet samt forskningen inom det civila samhället. Delegationens syfte är att stärka verksamhetsförutsättningarna för det civila samhället samt främja dialogen mellan olika aktörer.

KANE:s kommunikation stöder delegationens mål genom att lyfta fram frågor som hänför sig till medborgarsamhällspolitiken inom beslutsfattandet och i den offentliga debatten. Syftet med kommunikationen är dessutom att stärka öppenheten i det offentliga diskussionsklimatet samt främja en konstruktiv dialog mellan olika sektorer.

KANE:s kärnbudskap – vad kommunicerar vi?

I sin kommunikation fokuserar KANE på de huvudteman som valts för mandatperioden. I enlighet med KANE:s strategi är delegationens vision ett "autonomt och livskraftigt civilt samhälle för alla". Under mandatperioden 2022–2026 fokuserar KANE på följande huvudteman med tillhörande kärnbudskap:

HUVUDTEMA 1: TRYGGA OCH STÄRKA AUTONOMIN OCH LIVSKRAFTEN HOS AKTÖRER I DET CIVILA SAMHÄLLET

- Det att åsikterna i det civila samhället blir hörda i förvaltningen och i beslutsprocesser är en grundläggande förutsättning för förverkligandet av demokratin och tillgodoseendet av rätten till delaktighet och organisationernas autonomi.
- Det är nödvändigt att komma överens om medborgarsamhällspolitikens målsättningar i form av en strategi, ett program eller statsrådets principbeslut så att man samtidigt säkrar resurserna för och uppföljningen av åtgärderna.
- Utgångspunkten för finansiering av det civila samhället är att främja medborgaraktiviteter som ett led i stärkandet av demokrati, delaktighet och resiliens.
- Det hur olika beslut som gäller det civila samhället inverkar ska identifieras bättre än tidigare i beredning och beslutsfattande.

HUVUDTEMA 2: UTVECKLA PARTNERSKAP OCH VÄXELVERKAN MELLAN FÖRVALTNINGEN OCH DET CIVILA SAMHÄLLET

- Förvaltningen behöver ett kritiskt, autonomt civilt samhälle som partner och vice versa. Samarbetet ska grunda sig på partnerskap och erkännande av de olika aktörernas roller.
- Kunskap och expertis i det civila samhället kombinerat med myndigheternas verksamhet kan i bästa fall skapa nya verksamhets sätt. Samarbetsformerna ska överskrida förvaltningens gränser och verksamhetsformer.
- För att stärka partnerskap ska dialogen och samarbetet mellan förvaltningen och det civila samhället stärkas lokalt, regionalt och riksomfattande och så att olika befolkningsgrupper beaktas.

HUVUDTEMA 3: FRÄMJA JÄMLIKT, AKTIVT DELTAGANDE FÖR ALLA

- Tillämpning av deliberativ demokrati samt en utbredning och etablering av medborgarpaneler, försök med invånarråd och inkluderande budgetering bör främjas.
- Medborgaraktörerna har viktig information och kunskap om problemen och om hur lösningarna kan definieras och fås till stånd. Det civila samhället ska inkluderas i beredningen av beslutsfattandet ända från början.
- Medborgarsamhällspolitiken innebär även att försvara yttrandefriheten och bekämpa hatspråk och rasism.
- Det är viktigt att bredda och fördjupa gruppen av delaktiga aktörer och hörandet av många olika röster i det civila samhället.

- Organisationsverksamheten ska också förnyas för att möjliggöra medborgaraktivitet och nya former av påverkan borde fås in i organisationsverksamheten.
- Delaktighet är en central fråga för demokratin och det civila samhället i hela Europa. En förstärkning av forskning och samarbete i Europa stärker också gränsöverskridande medborgaraktivitet.

Vid sidan av kärnbudskapen i anslutning till huvudtemana sprider KANE utifrån situationen och resurserna också information om andra aktuella frågor som påverkar det civila samhällets verksamhet och verksamhetsförutsättningar.

Målgrupper – till vem riktar vi kommunikationen?

KANE:s kommunikation består av intern och extern kommunikation. De främsta målgrupperna för den interna kommunikationen är medlemmarna och ersättarna i delegationen samt medlemmarna i arbetsgrupper och sektioner. Målgrupperna för den externa kommunikationen är bland annat myndigheter och politiska beslutsfattare, medborgarorganisationer, universitet och forskningsinstitut samt medierna. KANE strävar efter att rikta sina kärnbudskap till ovannämnda målgrupper via olika kanaler.

Kommunikationskanaler, metoder och språk – hur kommunicerar vi?

Kommunikationskanaler

- E-post: kane.om@gov.fi
- Webbplats: <https://oikeusministerio.fi/sv/delegation-for-medborgarsamhallspolitik>

Sociala medier:

- Justitieministeriets sociala medier: Twitter, Instagram, Youtube ja LinkedIn
- Sociala medier för demokrati.fi: Twitter ja Facebook
- Följande ämnestaggar används i sociala medier: finska: #KANE #kansalaisyhteiskunta, #järjestöt, svenska: #medborgarsamhället, #föreningar

KANE:s viktigaste kanal inom sociala medier är Twitter. Övriga sociala medier används enligt behov. Övriga kommunikationskanaler är bland annat seminarier, workshops, diskussionsmöten och webbhöranden.

Kommunikationsmetoder

Deltagande i den offentliga debatten – KANE gör inlägg i den offentliga debatten i form av bland annat utredningar, ställningstaganden, förslag samt inlägg i sociala medier. Dessutom kan man i KANE:s namn ordna evenemang samt publicera meddelanden.

Yttranden – KANE yttrar sig i frågor och ämnen som är viktiga för delegationen. KANE:s medlemmar spelar en viktig roll när det gäller att sprida information om yttranden i offentligheten och i sina egna intressentgrupper.

Dialog – KANE främjar dialogen mellan det civila samhället och förvaltningen och beslutsfattarna genom att till exempel ordna rundturer på centrala ministerier.

Delegationens möten – KANE:s möten är viktiga forum för intern växelverkan inom delegationen. Mötesprotokollen delges medlemmarna och de är offentliga. KANE:s medlemmar uppmuntras att aktivt sprida information om delegationens möten i offentligheten och i sina egna intressentgrupper.

Kommunikationens tillgänglighet

I KANE:s kommunikation ser man till att allt innehåll som sprids offentligt, såsom webbsidor och inlägg på sociala medier, är tillgängligt. På så sätt säkerställs att KANE:s kommunikation kan förstås av så många olika människor som möjligt. Genom tillgänglig kommunikation främjar KANE jämlikhet.

Kommunikationsspråk

KANE:s arbetsspråk är finska, och delegationens interna kommunikation sker vanligen på finska. Under möten kan anföranden också hållas på svenska, och man kan kontakta sekretariatet och presidiet på finska, svenska eller engelska.

I den externa kommunikationen publiceras webbsidor, meddelanden och inbjudningar till offentliga evenemang på finska och svenska. Inlägg i sociala medier görs i regel på finska och enligt behov även på svenska. Inlägg på sociala medier, webbsidor och meddelanden kan efter övervägande och om det är möjligt också översättas till engelska, klarspråk och samiska eller övriga språk. Under de offentliga evenemang som KANE ordnar kan man använda finska, svenska eller engelska. Vid behov ordnas dessutom teckenspråkstolkning.

Ansvariga parter – vem kommunicerar?

Den offentliga bilden av KANE återspeglar presidiet och medlemmarna.

Medlemmarna – Medlemmarna uppmuntras till aktiv kommunikation både internt och externt. Medlemmarna kan exempelvis producera material och ställningstaganden i anslutning till de huvudteman som KANE valt ut, föreslå idéer till utredningsprojekt för arbetsutskottet samt utarbeta innehåll för t.ex. meddelanden, yttranden och sociala medier.

Det är önskvärt att KANE:s medlemmar och deras organisationer aktivt sprider information om KANE:s möten, yttranden, ståndpunkter och annan kommunikation i sina egna kommunikationskanaler och intressentgrupper.

Arbetsutskottet och presidiet – Arbetsutskottet och presidiet ansvarar för att planera och dra upp riktlinjerna för KANE:s kommunikation tillsammans med sekretariatet.

Sekretariatet – Sekretariatet, som finns i anslutning till justitieministeriet, samordnar genomförandet av KANE:s kommunikation i samarbete med ministeriets kommunikationsavdelning. Sekretariatet verkar som tekniskt stöd och samordnare vid beredningen av yttranden och förslag. Sekretariatet ansvarar tillsammans med arbetsutskottet och ordförandeskapet för kommunikationen som hänför sig till mötena, både gentemot medlemmarna och externt.

Uppföljning av resultaten – hur lyckas vi i vår kommunikation?

Syftet med KANE:s kommunikation är att främja genomslagskraften i delegationens verksamhet. Vid mätning av genomslagskraften fokuserar man i synnerhet på följande delområden och indikatorer:

Verksamhetens genomslagskraft – Genomslagskraften hos KANE:s verksamhet bedöms i samband med medlemmarnas halvtidsenkät och enkätbedömningen för mandatperioden. Medlemmarna tillfrågas exempelvis om hur de tror att KANE:s yttranden och ståndpunkter beaktas i beredningsprocesser och i beslutsfattande. Dessutom kan man beställa externa utredningar av genomslagskraften hos KANE:s verksamhet.

Kommunikationskanalernas genomslagskraft – Vid mätning av genomslagskraften hos KANE:s kommunikationskanaler strävar man efter att utnyttja analysverktyg för webben och sociala medier (bl.a. besökarantal, tid som läggs på innehållet, spridning, viralitet, inkludering, mängden intresse).

Visuell framtoning – vilken är vår bild utåt?

KANE har en egen logotyp och visuell framtoning (förnyad 2017), samt grafiska anvisningar för hur dessa ska användas. Den enhetliga visuella framtoningen stärker igenkänningen av KANE. Syftet med de grafiska anvisningarna är att ge instruktioner för hur logotypen, de grafiska elementen, färgvärlden och typsnitten ska användas samt främja en enhetlig verksamhet och framtoning i tryckt och digitalt material.

Fotografier är viktiga för att skapa effekt i KANE:s kommunikation. Med hjälp av foton livar KANE upp sin kommunikation och gör den enklare att ta till sig för olika målgrupper. I meddelanden, på webbsidor och i sociala medier prioriteras fotografier med människor. Vid sidan av bildarkiven vid justitieministeriets kommunikationsavdelning kan man leta efter bilder som passar KANE:s framtoning i avgiftsfria bildbanker, såsom [Unsplash](#) och [Pixabay](#).

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-208X (PDF)
ISBN 978-952-400-382-7 (PDF)